

Decyzja

Prezydium KK

nr 133/17

ws. opinii o projekcie ustawy budżetowej na rok 2018

Prezydium Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność” zgłasza uwagi do przedstawionego przez rząd wstępnego projektu budżetu państwa na 2018 rok.

Prezydium Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność” zauważa wiele pozytywnych zmian w sytuacji gospodarczej kraju. Zmniejszenie przewidywanego deficytu budżetu państwa w 2017 roku, znaczącą poprawę wskaźników makroekonomicznych (potwierdzoną oceną agencji Moody’s podnoszącą prognozę wzrostu PKB w 2017 r. do 4,3%), a przede wszystkim bardzo dobrą sytuację na rynku pracy. W związku z tym nie do zaakceptowania jest kontynuacja polityki rządu dotycząca zamrażania wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej pomimo poprawy sytuacji budżetu państwa.

Od wielu lat głównym źródłem wzrostu gospodarczego Polski jest popyt konsumpcyjny. Jednakże w ocenie Prezydium, aby utrwalić wzrost gospodarczy konieczne są stałe działania w kierunku pobudzania inwestycji. W sposób szczególny rząd powinien skupić uwagę na działaniach wzmacniających inwestycje zarówno prywatne, jak i publiczne. Na pozytywną opinię zasługuje więc zwiększenie nakładów na innowacyjność, badania, działalność rozwojową oraz naukę, które między innymi powinny służyć wzrostowi nakładów na inwestycje publiczne. Powodzenie realizacji inwestycji będzie zależało również od dobrej absorpcji środków unijnych, co powinno być przedmiotem szczególnej troski ze strony państwa. W związku z powyższym postulujemy o pogłębioną debatę o Polskim Funduszu Rozwoju - jego roli i efektywności w polityce inwestycyjnej państwa.

Pozytywnie oceniamy zapewnienie odpowiednich środków na wypłatę świadczeń emerytalno-rentowych, po przywróceniu ustawowego wieku emerytalnego dla kobiet – 60 lat i mężczyzn – 65 lat. Jest to ważny postulat dla znacznej części polskiego społeczeństwa, który powinien spowodować korzystne zmiany na rynku pracy.

Wynagrodzenia

Rząd założył, że średnioroczny wskaźnik wzrostu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej wyniesie w 2018 roku 100,0% w ujęciu nominalnym. Oznacza to, że wynagrodzenia ustalone zgodnie z art. 6 ustawy o kształtowaniu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej oraz o zmianie niektórych ustaw - już po raz ósmy - nie będą waloryzowane. W ocenie Prezydium KK wpłynie to negatywnie na sytuację dochodową pracowników i w konsekwencji na poziom konsumpcji oraz wzrost gospodarczy. Wobec powyższego negatywnie oceniamy rządową propozycję i podtrzymujemy postulat, aby wzrost wynagrodzeń w sferze budżetowej wynosił nie mniej niż 11,2%.

Równocześnie podkreślamy, iż podstawowym narzędziem kształtowania wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej powinien być średnioroczny wskaźnik wzrostu wynagrodzeń określany w ustawie budżetowej, ustalony podczas negocjacji przy udziale partnerów społecznych. Wieloletnia praktyka odstępowania od indeksacji wynagrodzeń pracowników sfery budżetowej przy jednoczesnym podwyższaniu płac niektórych pracowników sektora instytucji rządowych i samorządowych stanowi dyskryminację pracowników, których wynagrodzenia nie zostały objęte wzrostem. Prezydium KK NSZZ „Solidarność” nie akceptuje takich rozwiązań, gdyż wzrost wynagrodzeń pracowników sfery budżetowej powinien dotyczyć wszystkich grup zawodowych, a nie jedynie wybranych. Należy podkreślić, że konsekwentne „zamrażanie” wzrostu wynagrodzeń niepodlegających automatycznej indeksacji prowadzi do coraz większych rozbieżności płacowych wśród poszczególnych grup pracowniczych u tego samego pracodawcy. Ponadto, takie postępowanie eliminuje kompetencje Rady Dialogu Społecznego w zakresie negocjacji wskaźnika wzrostu wynagrodzeń w sferze budżetowej. Prezydium KK NSZZ „Solidarność” postuluje po raz kolejny, aby wzrost wynagrodzeń pracowników sfery budżetowej był ustalany w ramach negocjacji prowadzonych w Radzie Dialogu Społecznego oraz przypomina o potrzebie wypracowania rozwiązania systemowego, obejmującego model kształtowania płac tych pracowników. Erozja wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej powoduje stały spadek atrakcyjności tego typu pracy, co w dłuższej perspektywie może powodować stały spadek jakości usług dla społeczeństwa, np. w pomocy społecznej. W wielu urzędach administracji centralnej nastąpiło zmniejszenie zatrudnienia co - przy jednoczesnym wzroście obowiązków wynikających z obowiązujących przepisów - powoduje zwiększenie obciążenia pracą, co de facto oznacza wzrost wydajności pracy za niższą płacę. Efektem staje się ucieczka ludzi młodych posiadających perspektywy z administracji centralnej; zaś dobra

praca służby cywilnej jest jednym z warunków sprawnej realizacji programu społecznego i ekonomicznego rządu.

Negatywnie należy ocenić obniżenie kwoty na wynagrodzenia i składki pracowników powiatowych urzędów pracy w stosunku do roku 2017 w planie finansowym funduszu pracy. Wynagrodzenia doświadczonych pracowników powiatowych urzędów pracy są dramatycznie niskie i oscylują wokół wynagrodzenia minimalnego.

Prezydium Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność” uznaje, że wzrost wynagrodzenia minimalnego w 2018 r do kwoty 2.100 zł jest niewystarczający, szczególnie w perspektywie projektowanej inflacji. Wzrost nominalnej kwoty o 5% skutkuje tym, że nieznacznie podnosi się relacja wartości minimalnego wynagrodzenia do prognozowanego przeciętnego wynagrodzenia w 2018 roku. Niestety, zdaniem NSZZ „Solidarność” proponowana dynamika wzrostu wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę jest zbyt niska, biorąc pod uwagę cel, jakim jest osiągnięcie wartości wynagrodzenia minimalnego na poziomie 50% przeciętnego wynagrodzenia w corocznym tempie proporcjonalnym do tempa wzrostu gospodarczego.

Prezydium KK NSZZ „Solidarność” domaga się również odmrożenia wysokości odpisów na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych.

Wieloletnie mrożenie wynagrodzeń w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych spowodowało, że wynagrodzenia są na tak niskim poziomie, że obecnie proponowana jednorazowa podwyżka jest niewystarczająca. Prezydium Komisji Krajowej zwraca uwagę, że racjonalnym i oczekiwanym rozwiązaniem jest coroczna indeksacja płac utrzymująca przynajmniej ich wartość realną.

Zgodnie z deklaracją rządu, wyrażoną w trakcie prac Rady Dialogu Społecznego, oczekujemy pilnego przedstawienia raportu o kształtowaniu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej.

Rynek pracy

Odnosząc się do wstępnego projektu ustawy budżetowej w zakresie zadania nr 14.1 pod nazwą: *„Wspieranie zatrudnienia i przeciwdziałanie bezrobociu”* Prezydium Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność” wnosi następujące uwagi.

W lipcu, zgodnie z przedstawionymi przez Ministerstwo Rodziny Pracy i Polityki Społecznej danymi, stopa bezrobocia w Polsce wyniosła 7,1 %. Natomiast w Unii Europejskiej stopa bezrobocia w lipcu br. wyniosła 7,7%. Biorąc pod uwagę dane statystyczne sytuacja na polskim rynku pracy uległa znacznej poprawie. Co więcej, poprawa

sytuacji dotyczy wszystkich województw, jako że najniższa stopa bezrobocia na poziomie 4,1% utrzymuje się w województwie wielkopolskim, natomiast najwyższa jest w województwie warmińsko-mazurskim i wynosi 12%.

Obecna sytuacja na rynku pracy – najniższe od 26 lat bezrobocie – jest szansą do zdefiniowania na nowo celów, a także opracowania nowych narzędzi, które Fundusz Pracy będzie realizować. Rynek pracy potrzebuje dzisiaj środków przede wszystkim na realizację trzech priorytetów:

- wsparcia przedsiębiorstw inwestujących w nowe kwalifikacje, umiejętności i kompetencje zatrudnionych pracowników jako efekt zmian zachodzących w gospodarce – cyfryzacja, robotyzacja – potrzebne są nowe kompetencje, które trzeba budować i rozbudowywać,
- odbudowy systemu kształcenia zawodowego jako zaplecza dla rozwoju Przemysłu 4.0,
- zbudowania i realizacji rozwiązań zwiększających liczbę osób aktywnych zawodowo.

Prezydium Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność” zwraca uwagę na konieczność zapewnienia prawidłowego wydatkowania środków Funduszu Pracy. Jest to szczególnie istotne w kontekście zabezpieczenia wsparcia na lata przyszłe. Porównując obecną sytuację do lat ubiegłych należy pamiętać, iż w pierwszej połowie roku 2008 również sytuacja na rynku pracy była korzystna, natomiast w latach kolejnych nastąpiło załamanie gospodarcze, które skutkowało koniecznością wydatkowania znacznych kwot z Funduszu Pracy na zasiłki dla bezrobotnych oraz działalność w zakresie ich aktywizacji zawodowej. W tym kontekście bardzo istotne jest zachowanie spójności Funduszu Pracy, wydatkowanie jego środków zgodnie z przeznaczeniem oraz zapewnienie długotrwałej stabilności finansowej, która umożliwi sprawne i efektywne finansowanie bieżących zadań w razie nagłego kryzysu gospodarczego.

Zdecydowany sprzeciw budzi finansowanie ze środków Funduszu Pracy działań, nie wchodzących do zadań tego Funduszu, w tym zwłaszcza w coraz wyższej kwocie staży podyplomowych oraz specjalizacji lekarzy, lekarzy dentyków, pielęgniarek i położnych (wzrost o 64 279 000 zł), pomimo negatywnej oceny wyrażonej w *Uchwale Strony pracodawców i pracowników Rady Dialogu Społecznego nr 14 z dnia 14 lipca 2016 r. w sprawie zmian systemowych w Funduszu Pracy oraz Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych*. oraz uchwale nr 2 Rady Rynku Pracy z dnia 5 października 2016. Przeniesienie ciężaru finansowania tego zadania od 2009 r. na Fundusz Pracy, stanowiące naruszenie przepisów ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, było uzasadnione jako nadzwyczajne działanie będące skutkiem trudnej sytuacji finansów

publicznych oraz nałożonej wobec Polski procedury nadmiernego deficytu. Obecna sytuacja budżetowa jest znacznie korzystniejsza, a procedura nadmiernego deficytu została uchylona w 2015 r. Pomimo ustania przesłanek wskazywanych jako usprawiedliwiające utrzymywanie tego stanu rzeczy, finansowanie specjalizacji i staży podyplomowych osób wykonujących zawody medyczne jest kontynuowane kolejny rok z rządu. Podobne zastrzeżenia budzi planowane przeznaczenie 70 mln zł z Funduszu Pracy na pokrycie kosztów związanych z koordynacją przez asystenta rodziny zadań określonych ustawie o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin "Za życiem". Taki sposób alokacji środków Funduszu Pracy – w zastępstwie finansowania budżetowego – nie służy łagodzeniu skutków bezrobocia ani jego aktywnemu przeciwdziałaniu.

Pozytywnie należy ocenić utrzymanie na tym samym poziomie (2,45%) składki na Fundusz Pracy oraz Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych (0,10%). Pozostawienie w Funduszu Pracy kwoty 3 665 357 000 zł, która stanowi różnicę pomiędzy jego przychodami (Lp. II) i kosztami realizacji zadań (Lp. III) również należy ocenić pozytywnie. Pozostawienie w Funduszu Pracy ww. nadwyżki pozwoli zabezpieczyć ewentualne zwiększenie wydatków w przyszłości.

Ponowić należy również uwagę, iż w Załączniku nr 13 (Tabeli nr 10 - Plan finansowy Funduszu Pracy) w pozycji dotyczącej działań aktywizacyjnych zmniejszono liczbę pozycji finansowanych, a przedstawienie wydatków ma charakter bardziej ogólny w stosunku do poprzedniego projektu ustawy. W związku z powyższym nie jest możliwa ocena szczegółowych wydatków na poszczególne środki aktywizacyjne przewidziane w ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.

Nadto należy zauważyć, iż w stosunku do roku ubiegłego następuje spadek wartości środków przeznaczanych na Krajowy Fundusz Szkoleniowy o 93 980 000 zł, co jest rozwiązaniem nieprawidłowym. Fundusz ten ma na celu działanie prewencyjne związane z zapobieganiem utraty kwalifikacji zawodowych przez osoby pracujące. W tym konkretnym przypadku poprawa sytuacji na rynku pracy nie uzasadnia zmniejszenia środków finansowych. Należy zaznaczyć, że z uwagi na konstrukcję wydatkowania środków w ramach KFS, ich zmniejszenie oznacza jednocześnie zmniejszenie udziału partnerów społecznych w podejmowaniu działań mających wpływ na rynek pracy, co również byłoby zjawiskiem bardzo niekorzystnym. Decyzja o zmniejszeniu budżetu Krajowego Funduszu Szkoleniowego stoi w sprzeczności z uchwałą Rady Dialogu Społecznego nr 34 z dnia 19 czerwca 2017 r. w sprawie rekomendacji zmian w Krajowym Funduszu Szkoleniowym, w której partnerzy społeczni zgodzili się w kwestii systematycznego zwiększania limitu środków KFS do 4%

Funduszu Pracy w 2018 r. i docelowo 6% w 2019 r. W projekcie planu Funduszu Pracy na 2018 udział ten zmniejszył się do 1,2% z 1,6% w roku 2017. Inwestycje publiczne w szkolenia pracowników są najskuteczniejszą formą inwestycji w kapitał ludzki, a dodatkowo strukturalne niedopasowania na rynku pracy zwiększają presję na te inwestycje. Prezydium Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność” domaga się respektowania prawa partnerów społecznych do kształtowania polityki zatrudnienia i rynku pracy i wpływu na Fundusz Pracy powstający ze składek zatrudnionych.

Pozytywnie należy ocenić rozszerzenie między innymi katalogu osób uprawnionych do otrzymania pomocy z FGŚP.

Niezrozumiałe jest przeniesienie wydatków Funduszu Pracy w części dotyczącej zasiłków przedemerytalnych i świadczeń przedemerytalnych do Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych. Wydatki te, wynoszące 2,1 mld zł, znacząco przewyższają całkowite wpływy FGŚP, zaplanowane na 2018 r. w kwocie 585 mln zł. Oczywistym jest, że nie powinno mieć miejsca utrzymanie niskiego stanu środków FGŚP, albowiem w następstwie takiego stanu rzeczy istnieje ryzyko szybkiego jego wyczerpania. Tymczasem jak wynika z przedstawionego planu finansowego, stan FGŚP ma ulec obniżeniu z 4,9 mld zł na koniec 2017 r. do 3,2 mld zł na koniec 2018 roku. W ocenie NSZZ „Solidarność” nie ma przesłanek prawnych ani ekonomicznych uzasadniających taką zmianę.

Aktywna polityka rynku pracy przeciwdziałająca bezrobociu wymaga także zaangażowania urzędów pracy, których zadaniem, przy niskim poziomie bezrobocia jest aktywizacja zawodowa obywateli. Zmniejszenie budżetu w 2018 roku na działania aktywizacyjne o 56%, czyli 74,5mln zł jest nie do zaakceptowania.. Na zdecydowanie negatywną ocenę zasługują niższe o 50mln zł, czyli 17,3% wydatki na wynagrodzenia, składki, dodatki do wynagrodzeń oraz odpisy na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych dla pracowników wojewódzkich i powiatowych urzędów pracy, mając na uwadze już istniejące braki kadrowe.

Ważnym elementem wspierającym decyzje o powrocie na rynek pracy, czy zmianie zawodu jest poradnictwo zawodowe oraz promocja działań wspierających aktywizację zawodową. W planowanych na 2018 rok wydatkach Funduszu Pracy niestety kwota przewidziana na to zadanie została zmniejszona o 55%, czyli 9,8 mln zł. Decyzja ta kłóci się z celowością wydatkowania środków z Funduszu Pracy.

Ponadto NSZZ „Solidarność” zwraca także uwagę na potrzebę poddania pod dyskusję kwestii wysokości zasiłku dla bezrobotnych. Uważamy, że należy podjąć dyskusję

nt. powiązania zasiłku z utraconym wynagrodzeniem. Kwestie te powinny zostać poddane pogłębionej analizie i szerokiej dyskusji pomiędzy partnerami społecznymi i ekspertami.

Polityka rodzinna

Artykuł 71 Konstytucji RP stanowi, że: „Państwo w swojej polityce społecznej i gospodarczej uwzględnia dobro rodziny. Rodziny znajdujące się w trudnej sytuacji materialnej i społecznej, zwłaszcza wielodzietne i niepełne, mają prawo do szczególnej pomocy ze strony władz publicznych”. Natomiast „matka przed i po urodzeniu dziecka ma prawo do szczególnej pomocy władz publicznych (...)” Na aprobatę zasługuje zatem potraktowanie w projekcie wstępnym budżetu zadania (13.4) *wspieranie rodziny* jako priorytetu państwa.

W roku 2018 nakłady na dział rodzina wzrastają wobec planów na 2017 r. o 5,83%. Wzrost nakładów wiąże się z nowymi zadaniami oraz modyfikacją dotychczasowych form wsparcia rodziny, czyli obejmuje przede wszystkim:

- zwiększone wydatki na wypłaty świadczenia wychowawczego dla rodzin,
- zwiększenie nakładów na opiekę nad dzieckiem do lat 3,
- zwiększenie dostępności Karty Dużej Rodziny oraz zakresu jej oddziaływania,
- uruchomienie nowych form wsparcia rodzin z dziećmi niepełnosprawnymi w związku z realizacją programu „Za Życiem”.

Jednak zakładany wzrost wydatków w dziale „Rodzina” nie obejmuje planowanej ustawowo na rok 2018 weryfikacji świadczeń rodzinnych oraz kryteriów ich przyznawania. W planie budżetu nie znalazły się także zwiększone kwoty na świadczenia z funduszu alimentacyjnego, co oznacza, że polityka rodzinna, pomimo wielu pozytywnie ocenianych nowych inicjatyw, omija najsłabsze rodziny – w tym ubogie rodziny niepełne. Należy zwrócić uwagę, że przy wzrastającej płacy minimalnej, kryteria dochodowe, uprawniające do świadczeń rodzinnych czy świadczeń z funduszu alimentacyjnego, stają się coraz mniej dostępne dla słabszych rodzin, starających utrzymać się z dochodów z pracy. Widoczna dysproporcja pomiędzy pomocą państwa rodzinom wielodzietnym i niepełnym świadczy o nierównym traktowaniu dzieci w tych grupach rodzin. Zdaniem NSZZ „Solidarność” wobec deklaracji rządu o priorytecie wsparcia rodzin, należy wypracować mechanizmy, które w równym stopniu wesprą najsłabsze rodziny z dziećmi, niezależnie od liczby dzieci w rodzinie. Niepokojący jest również fakt marginalizacji systemu świadczeń rodzinnych. Brak zabezpieczenia środków na waloryzację świadczeń i kryteriów dochodowych do nich

uprawnających pozwala przypuszczać, że propozycje MRPiPS dotyczące rezygnacji z mechanizmu weryfikacji świadczeń zostaną zrealizowane. NSZZ „Solidarność” nie wyraża zgody na rezygnację z negocjacyjnego trybu weryfikacji świadczeń dla najsłabszych rodzin.

Z raportu NIK z czerwca 2015 r. jednoznacznie wynika, że państwo polskie nie wypracowało całościowej i długofalowej polityki rodzinnej, natomiast koncentruje działania na doraźnie wprowadzanych rozwiązaniach, bez zapewnienia odpowiedniej koordynacji. Nie zostały określone ramy polityki rodzinnej oraz nie sprecyzowano jej celów i powiązanych z nimi działań. Brak jest również systemowej analizy osiągniętych efektów w powiązaniu z ponoszonymi nakładami. Zdaniem NSZZ „Solidarność” główne wnioski powyższego Raportu pozostają aktualne. Dlatego ponownie zwracamy uwagę, że efektywna polityka rodzinna wymaga wypracowania systemu jej koordynacji, tak aby wsparcie trafiało w pierwszej kolejności do grup społecznych najbardziej tego potrzebujących, poszerzając zasięg pomocy w miarę możliwości finansowych państwa.

Pomoc społeczna

Celem polityki państwa w ramach polityki społecznej oraz pomocy społecznej jest umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości (*art.2 ustawy o pomocy społecznej*).

Państwo udziela wsparcia finansowego jednostkom samorządu terytorialnego w realizacji zadań z zakresu pomocy społecznej (*projekt budżetu na rok 2018 – planowanie w układzie zadaniowym – zadanie 13.1 pomoc i integracja społeczna*) – widnieje podobnie jak w roku ubiegłym, jako zadanie priorytetowe.

Przedłożony projekt ustawy budżetowej zakłada zwiększone dotacje dla gmin w 2018 r. na finansowanie i dofinansowanie zadań z zakresu pomocy społecznej, w tym na wypłatę zasiłków stałych i zasiłków okresowych gwarantowanych z budżetu państwa. Pozwala to przypuszczać, że zabezpiecza się w ten sposób środki na ustawową weryfikację progów dochodowych i kwot zasiłków z pomocy społecznej, przewidzianą od 1 listopada 2018 roku. Jednakże w uzasadnieniu projektu ustawy nie ma wzmianki na temat środków przeznaczonych na ten cel.

Ponadto niezrozumiały jest fakt ograniczenia o prawie 40% w stosunku do roku 2017 środków na wsparcie odbiorcy wrażliwego energii elektrycznej. Wyjaśnienia resortu o nakładzie odpowiednim do zapotrzebowania są nieprzekonywujące i świadczą o ignorowaniu problemu, a przecież narzędzie to ma służyć ochronie gospodarstw domowych,

których poziom dochodów nie gwarantuje pokrycia kosztów utrzymania mieszkań. Dodatkowo zmniejszenie tych środków może pozbawić możliwości udzielenia realnego wsparcia w przypadku wzrostu cen energii, który przede wszystkim odczują indywidualne gospodarstwa domowe osób najuboższych. Zdaniem NSZZ „Solidarność” należy zweryfikować sposób wykorzystania tego narzędzia, w tym kryteria przyznawania dodatków energetycznych dla odbiorców wrażliwych tak, aby stało się to realnym wsparciem najuboższych gospodarstw domowych które, zgodnie z zapewnieniami rządu są pod szczególną ochroną państwa.

Niepokojące jest obniżenie dotacji na działalność ośrodków pomocy społecznej. Dokonujące się przez ostatnie lata przemiany społeczno – gospodarcze w naszym kraju postawiły przed służbami społecznymi oraz samymi pracownikami socjalnymi nowe wyzwania. Spowodowały one, że praca ta wymaga nie tylko ciągłego doskonalenia się, ale również niesie ze sobą coraz więcej zagrożeń. W związku z tym, tak ważną kwestią staje się poziom wynagrodzeń profesjonalnych służb społecznych. MRPiPS jest świadome różnicowania tych wynagrodzeń w ujęciu regionalnym oraz faktu, że większość pracowników socjalnych pomimo wysokich kwalifikacji osiąga dramatycznie niskie wynagrodzenia. Niestety, przez ostatnie lata ignorowano ten problem. Niskie zarobki oraz trudne warunki pracy, ale przede wszystkim brak poczucia bezpieczeństwa i odpowiedniego wsparcia ze strony MRPiPS powodują, że coraz częściej profesjonaliści odchodzą z zawodu. Dla młodych pracowników takie warunki pracy nie są wystarczająco atrakcyjne. Zwracamy uwagę, że kwestia wynagrodzeń pracowników socjalnych nie jest sprawą jedynie samorządów. Realizują one bowiem podstawowe zadania z zakresu polityki społecznej państwa i zadania zlecone im przez państwo. Zatem powinni być również wynagradzani jak urzędnicy państwowi oraz cieszyć się takim samym uznaniem i ochroną. Dlatego Prezydium KK NSZZ „Solidarność” apeluje, by jak najszybciej podjąć prace nad poprawą warunków pracy oraz wynagrodzeń pracowników socjalnych.

Sytuacja osób niepełnosprawnych

Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, zgodnie z projektem budżetu na 2018 r., dysponować będzie środkami w wysokości 5 021 248 tys. zł. Wielkość ta jest niewiele wyższa od zeszłorocznego budżetu PFRON, który zgodnie z planem na 2017 r., wyniósł 4 871 859 tys. zł.

Na uwagę zasługuje fakt, że przewiduje się większe o 5 % środki na jedno z głównych zadań Funduszu, tzn. na dofinansowanie do wynagrodzeń pracowników niepełnosprawnych.

Kwotę tę zaplanowano w 2018 r. na 3 150 000 tys. zł. Niestety, środki te są nadal zbyt niskie aby można było przeprowadzić odpowiednią waloryzację kwot dofinansowania do wynagrodzeń pracowników z niepełnosprawnościami, których wysokość jest niezmienna od 2014 roku. Brak waloryzacji dofinansowań do wynagrodzeń pracowników pogarsza sytuację Zakładów Pracy Chronionej, których z każdym rokiem jest coraz mniej, a w których znajdują pracę osoby ze znacznym stopniem niepełnosprawności oraz tzw. schorzeniami specjalnymi czyli grupy, które mają największy problem ze znalezieniem pracy na otwartym rynku pracy.

Za niepokojącą uznać należy zaplanowaną wysokość środków na programy zatwierdzone przez Radę Nadzorczą PFRON służące rehabilitacji społecznej i zawodowej, których przewidywane wykonanie na 2018 rok wynosi 118 487 tys. zł. Jest to kwota za mała w stosunku do potrzeb.

Po raz kolejny Prezydium KK NSZZ „Solidarność” wskazuje na problem niewystarczającej dotacji z budżetu państwa dla Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. Kwota ta, zgodnie z art. 46 a ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz o zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, może być do 200 milionów zł wyższa. Odpowiednio wyższa dotacja pozwoliłaby Funduszowi dokonać waloryzacji dofinansowań do wynagrodzeń pracowników niepełnosprawnych i jednocześnie zaplanować większe środki na realizację zadań z zakresu rehabilitacji społecznej.

Emerytury i renty z FUS

W budżecie Funduszu Ubezpieczeń Społecznych przewidziano kwotę 5,4 mld złotych na waloryzację świadczeń emerytalno-rentowych w 2018 r. Jest to kwota zabezpieczona dla wskaźnika waloryzacji na ustawowo wyznaczonym minimalnym poziomie. Prezydium KK NSZZ „Solidarność” zwraca uwagę, że w swojej Decyzji z dnia 23 maja 2017 r., wyraziło potrzebę zwaloryzowania świadczeń emerytalno-rentowych w roku 2018 r. wskaźnikiem inflacji powiększonym o 50% realnego wzrostu przeciętnego wynagrodzenia w 2017 r. Stanowisko to nadal jest aktualne.

Najniższe świadczenia stale tracą na swojej wartości na skutek niedoszacowania poziomu wskaźnika wzrostu. NSZZ „Solidarność” nadal postuluje o utworzenie sprawiedliwego systemu waloryzacji świadczeń emerytalno-rentowych, tak aby coroczny wskaźnik ich wzrostu realnie odzwierciedlał dynamikę wzrostu cen w odpowiednich grupach emeryckich gospodarstw domowych w danym roku. W planowanym budżecie na rok 2018. nie przewiduje się środków na odpowiednie działania wobec najuboższych emerytów i rencistów.

Prezydium KK NSZZ „Solidarność” przypomina o potrzebie uzupełnienia systemu ubezpieczeń emerytalnych o rozwiązania dla osób z długoletnim stażem ubezpieczeniowym, które u schyłku swojej aktywności zawodowej nie osiągnęły jeszcze ustawowego wieku uprawniającego do emerytury. Długotrwały okres składkowy oznacza w praktyce zazwyczaj podjętą w młodym wieku ciężką pracę fizyczną. Choroby zawodowe takich osób często uniemożliwiają im dalszą pracę, a jednocześnie nie mają one możliwości korzystania ze zgromadzonego na swoich kontach emerytalnych, zazwyczaj dużego kapitału.

Podatki

Prezydium Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność” pozytywnie ocenia, postulowane od wielu lat przez Związek, działania rządu w zakresie uszczelnienia systemu podatkowego, które doprowadziły do znacznego zwiększenia strony dochodowej budżetu (ponad planowaną wartość w roku bieżącym oraz planowane dochody w 2018 roku). W związku z tym niezrozumiałe są działania podwyższające wzrost efektywnej stawki podatkowej podatku dochodowego od osób fizycznych oraz utrzymanie podwyższonych stawek VAT.

Podwyższone stawki VAT – obowiązujące od 2011 r. z założenia miały mieć charakter tymczasowy i obejmować lata 2011 – 2013, tymczasem rok 2018 jest kolejnym rokiem, w którym rząd nie wraca do poprzednich stawek podatkowych.

Pozytywnie należy ocenić planowane podwyższenie kwoty wolnej od podatku dla osób najmniej zarabiających, jednakże z konstrukcji zaproponowanej przez rząd skorzystają oni dopiero w 2019 roku, czyli w momencie rozliczenia za 2018 rok. Negatywnie należy ocenić pozostawienie progów podatkowych, które obowiązują od 2009 roku, a także niezmienionych od 2008 r roku kwot zryczałtowanych kosztów uzyskania przychodu, gdyż oznacza to wzrost efektywnej stawki podatkowej. Podatki – poza funkcją fiskalną- pełnią także funkcję dystrybucyjną i stymulacyjną, a więc powinny służyć realizacji określonych celów społecznych, w tym wyrównaniu dysproporcji dochodowych.

Projekt ustawy budżetowej na 2018 rok nie odnosi się do konieczności dokonania zmian w polskim systemie podatkowym, które zwiększyłyby jego progresję i tym samym zmniejszyły obciążenia fiskalne osób najmniej zarabiających. Podstawową kwestią jest zwiększenie liczby progów podatkowych w polskim systemie podatkowym. Dane Ministerstwa Finansów wskazują na to, że większość płatników podatku PIT płaci 18-procentowy podatek dochodowy. Niewiele jest za to osób, które płacą 32-procentowy podatek dochodowy. Znaczna liczba osób, które potencjalnie mogłyby zostać objęte tym progiem podatkowym unika go poprzez założenie pozarolniczej działalności gospodarczej, dzięki

czemu płacą podatek dochodowy w wysokości 19%. Rodzi to pytanie o sprawiedliwość polskiego systemu podatkowego. Zwracamy uwagę na fakt, że osoby pracujące w oparciu o umowy o pracę są najbardziej obciążone podatkiem dochodowym. Ponadto, normą w państwach europejskich jest to, że większość dochodów podatkowych pochodzi z podatków bezpośrednich, a nie od podatku od towarów i usług, tak jak w Polsce, gdzie VAT w 2018 roku ma odpowiadać za 50% ogółu dochodów podatkowych. Przypominamy, że podatek VAT nieproporcjonalnie negatywnie obciąża osoby o niższych dochodach.

Na negatywną ocenę zasługuje utrzymanie obowiązywania podatku od niektórych kopalni, który negatywnie wpływa na funkcjonowanie przede wszystkim spółki KGHM Polska Miedź S.A.

Zdrowie

Projekt budżetu nie pozwoli na realizację zapowiedzi Ministra Zdrowia zawartych w harmonogramie dokumentu „Narodowa Służba Zdrowia - Strategia zmian w systemie ochrony zdrowia w Polsce na lata 2016 – 2018” dotyczących wzrostu nakładów na służbę zdrowia. NSZZ „Solidarność” wskazuje, iż kolejny rok z rządu środki przeznaczone z budżetu na ten cel są zbyt niskie, aby znacząco poprawić jakość i dostępność świadczeń zdrowotnych oraz zlikwidować zatory płatnicze. Sytuacja finansowa placówek służby zdrowia w 2018 roku nie ulegnie poprawie.

Na przyszły rok również zaplanowano mniejsze wydatki na programy polityki zdrowotnej (96,3 % nakładów z 2017r.). Finansowanie profilaktyki jak i medycyny naprawczej winno zostać zwiększone albo przynajmniej pozostać na poziomie obecnego roku – adekwatnie do priorytetów zdrowotnych i epidemiologii.

Szczególnej uwagi wymaga również finansowanie zakładów opiekuńczo – leczniczych i pielęgnacyjno – opiekuńczych. Na 2018 rok zaplanowano na ten cel mniej środków niż w roku poprzednim (98,8%) pomimo wzrostu zapotrzebowania na ten rodzaj świadczeń zdrowotnych w związku ze wzrostem liczby osób starszych wymagających opieki.

Jedynym obszarem sektora zdrowotnego, w którym wzrost nakładów w 2018 będzie odczuwalny jest obszar szpitali klinicznych. W przyszłym roku finansowanie szpitali klinicznych będzie wyższe o ponad 20,6% względem roku poprzedniego. Również zauważalny jest wzrost finansowania świadczeń wysokospecjalistycznych o ponad 7,3% względem roku poprzedniego. NSZZ „Solidarność” podkreśla, iż konieczny jest ciągły

monitoring wydatkowania środków przez poszczególne podmioty, aby zmaksymalizować wartość dodaną dla pacjentów i usprawnić proces leczniczy.

Szereg wątpliwości Związku budzi realizacja Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego wobec nikłego (0,9%) wzrostu środków finansowych w stosunku do poprzedniego roku. Stawia to pod znakiem zapytania efektywną realizację programu oraz podważa deklarowany przez Ministra Zdrowia priorytetowy charakter programu. Również w obszarze profilaktyki uzależnień tj.: zwalczania narkomanii (99,7% nakładów z roku 2017), przeciwdziałania alkoholizmowi (wzrost o 0,1% względem 2017 roku) czy zwalczania i zapobiegania AIDS (wzrost o 0,4% względem 2017 roku) ilość zaplanowanych środków jest niewystarczająca.

Na realizację programu "leki 75 plus" zaplanowano około 80 mln zł więcej (443 300 tys. zł) w stosunku do roku 2017. Podkreślając społeczną ważność realizacji programu należy przypomnieć, że nie rozwiązuje on problemu realnego ograniczenia dostępu osób starszych do leczenia ze względów ekonomicznych (pominięto w nim grupy od 60 r. życia – kobiety i 65 r. życia – mężczyźni) - ponieważ uwzględnia jedynie kryterium późnego wieku, pomijając ich sytuację materialną.

Zaplanowane środki w budżetach Wojewodów w dziale 851 Ochrona zdrowia są niższe (95,4 % nakładów z 2017 r.), nie odzwierciedla to nowych zadań: sporządzania dla obszaru województwa regionalnych map potrzeb zdrowotnych, monitorowania ratownictwa medycznego czy zadań z zakresu zdrowia publicznego.

Państwowa Inspekcja Sanitarna

Zaplanowano spadek środków w budżetach wojewodów (964 799 tys. zł wobec 973 283 tys. zł w 2017 roku) przeznaczonych na Państwową Inspekcję Sanitarną. Trend zmniejszenia finansowania – w stosunku do zadań Państwowej Inspekcji Sanitarnej powoduje likwidowanie niektórych laboratoriów, redukcję personelu czy utrzymywanie majątku za środki finansowe przeznaczone na wynagrodzenia pracowników - zwłaszcza wobec zamrażania wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej.

Państwowe Ratownictwo Medyczne

Od 2009 roku finansowanie ratownictwa medycznego pozostaje praktycznie na tym samym poziomie, co powoduje utratę możliwości korzystania ze środków UE. Ratownictwo medyczne wymaga pilnego wzrostu finansowania w zakresie podstawowej działalności co

najmniej o 12%, co spowodowałoby, biorąc pod uwagę kształtowanie się inflacji w ostatnich kilku latach, przynajmniej realne utrzymanie finansowania na niezmiennym poziomie.

Prezydium KK NSZZ "Solidarność" podkreśla, iż porozumienie z dnia 19 lipca 2017 r. pomiędzy środowiskiem zawodowym ratowników medycznych a Ministrem Zdrowia powoduje konieczność zabezpieczenia w budżecie środków na jego realizację. Porozumienie to przewiduje wypłatę wzrostu wynagrodzeń w dwóch transzach: od lipca 2017 r. i od 1 stycznia 2018 r. po 400 zł każda transza. Tymczasem w projekcie budżetu na 2018 nie znajdujemy odpowiedniego wzrostu środków budżetowych na państwowe ratownictwo medyczne (jedynie o ponad 9% w dziale 851, tj. o niespełna 10 mln zł. w stosunku do 2017 r.). Równocześnie zaplanowano spadek środków finansowych w budżetach wojewodów na ten cel (99,7% środków z 2017r.).

Oświata

Analiza *Skonsolidowanego planu wydatków w układzie zadaniowym na 2018 rok i dwa kolejne lata* skłania do negatywnej oceny dotyczącej planowanych wydatków państwa na Funkcję 3. Zadanie 1. obejmujące oświatę i wychowanie. Projekt ustawy budżetowej państwa prognozuje, że kwota wydatków na ten cel w 2018 r. wynosi 44,03 mld zł. W relacji do planowanych wydatków państwa w przyszłym roku budżetowym (397,21 mld zł.), stanowi to 11,09 %, co jest wielkością znacznie mniejszą w stosunku do ubiegłych lat. Wynika stąd jednoznaczny wniosek, że finansowanie przez państwo zadań związanych z edukacją nie koreluje ze wzrostem gospodarczym, a oświata (zwłaszcza wdrażanie reformy) nie uczestniczy w niespotykanym do tej pory wzroście gospodarczym. A wszystko to odbywa się w sytuacji nakładania przez rząd RP coraz większych zadań na środowisko oświatowe przy malejących relatywnie środkach budżetowych na ten cel.

Natomiast lektura tabelarycznego ujęcia *Wydatków budżetu państwa na rok 2018. Zestawienie zbiorcze według działów* jako załącznik nr 2 projektu ustawy stanowi, że w części 82 rozdział 75801 dotyczącej części oświatowej subwencji ogólnej zaplanowano kwotę 41.932.752 tys. Jest to o 0,06 % więcej niż w ustawie budżetowej na rok 2017.

W uzasadnieniu podaje się, że w związku z art. 28 ust. 1 ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego kwotę przeznaczoną na część oświatową subwencji ogólnej wszystkim jednostkom samorządu terytorialnego ustala się w wysokości łącznej kwoty części oświatowej subwencji ogólnej nie mniejszej, niż przyjęta w ustawie budżetowej w roku bazowym, skorygowanej o kwotę innych wydatków z tytułu zmiany realizowanych zadań oświatowych. Następnie uzasadnia się, że wzrost tej kwoty obejmuje skutki finansowe

wynikające ze zmiany liczby etatów nauczycieli (w domyśle ich wzrostu) oraz awansu zawodowego nauczycieli zatrudnionych w szkołach i placówkach oświatowych prowadzonych przez jednostki samorządu terytorialnego. Zatem analiza tego przepisu (ustawy o dochodach j.s.t.), jak i załącznika nr 2 projektu ustawy dotyczącej części 82, prowadzi do konstatacji, że rząd RP nie planuje innych wydatków z tytułu zmiany realizowanych zadań oświatowych.

Projekt *Ustawy budżetowej* na rok 2018 w art. 9 ust. 2 pkt 2 określa wzrost kwoty bazowej dla nauczycieli z kwoty 2752, 92 zł. do 2890,57 zł od 1 maja 2018 roku. Stanowi to wskaźnik wzrostu w wysokości 105%. Jednakże średniorocznie wskaźnik ten wynosić będzie zaledwie 103,33 % (co ledwie pokryje prognozowany średnioroczny wzrost cen i usług konsumpcyjnych), pomimo zapowiedzi ze strony Pani Minister o 5% podwyżce od początku roku. Tym bardziej budzi to rozczarowanie środowiska nauczycielskiego, które zostało obciążone licznymi, dodatkowymi obowiązkami w dobie reformy edukacji.

Z powyższych powodów negatywnie oceniamy projekt Ustawy budżetowej na rok 2018 z dnia 24 sierpnia 2017 roku w części dotyczącej finansowania przez państwo zadań związanych z oświatą. Jednocześnie Prezydium KK NSZZ „Solidarność” postuluje niezwłoczne podjęcie rozmów w sprawach m.in.: standaryzacji usług pedagogicznych, zmiany systemu wynagradzania pracowników edukacji, finansowania oświaty, statusu zawodowego pracowników, itp., a mających wpływ na wielkość finansowania z budżetu państwa.

Nauka i szkolnictwo wyższe

W projekcie budżetu na 2018 rok widoczny jest planowany wzrost nakładów w obszarze nauki i szkolnictwa wyższego o około 1 mld zł. Jednak mając na uwadze podtrzymywane przez rząd deklaracje wzrostu łącznych wydatków państwa przeznaczonych na B+R do poziomu 1,7 PKB w roku 2020, jak również plany wprowadzenia tzw. Ustawy 2.0 (Prawo o szkolnictwie wyższym), podtrzymujemy tak jak dotychczas, że budżet w obszarze nauki i szkolnictwa wyższego należałoby zwiększać systematycznie do roku 2021 o co najmniej 2 mld zł rocznie.

Szkolnictwo wyższe

Z przedłożonego projektu wynika również, że nadal (wzorem lat ubiegłych) kwoty bazowe stanowiące podstawę do naliczenia środków na wynagrodzenia państwowej sfery budżetowej i uczelni publicznych pozostają na poziomie z roku 2008. W przypadku uczelni

publicznych jest to nadal kwota 1 873,84 zł, która nie jest odniesieniem do żadnych rzeczywistych wskaźników zawartych w budżecie.

Prezydium KK NSZZ „Solidarność”, analizując najważniejsze pozycje projektu budżetu na rok 2018, zauważa wzrost w części wydatków budżetu przeznaczonych na szkolnictwo wyższe o około 2% w stosunku do roku 2017. Biorąc jednak pod uwagę rozdział środków budżetowych w latach w latach 2013-2016 w zakresie szkolnictwa wyższego i nauki (rezerwy celowe na wzrost wynagrodzeń), ustawy okołobudżetowe blokowały odpis na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych na poziomie wynagrodzeń roku 2013, podczas gdy w latach 2013-2015 w szkolnictwie wyższym nastąpił średnio prawie 30% wzrost wynagrodzeń. Podtrzymujemy swoje uwagi dotyczące sprzeczności prawnej, która, aby mogła być usunięta, wymaga zwiększenia środków w stopniu umożliwiającym stopniowe dochodzenie do wysokości odpisu na fundusz świadczeń socjalnych od planowanych wynagrodzeń w 2018r.

Nauka

NSZZ „Solidarność” analizując część budżetową „nauka” zauważa wzrost ogólnej dotacji budżetowej (jeżeli uwzględnimy środki z rezerw celowych) o około 800 mln zł w stosunku do roku 2017. Należy jednak pamiętać, że rok 2017 charakteryzował się szczególnie niskimi nakładami w tym obszarze budżetu państwa (0,28%PKB biorąc pod uwagę środki budżetowe przeznaczone na finansowanie nauki). Pomimo tych wzrostów pojawia się obawa związana z brakiem jednoznacznego wskazania przeznaczenia rezerwy budżetowej, czyli stopnia podziału pomiędzy tzw. środki konkursowe, a finansujące utrzymanie potencjału jednostek. W związku z tym należy zwrócić uwagę, iż, pomimo wzrostu kwot przeznaczonych na finansowanie działalności statutowej w odniesieniu w szczególności do zmian zachodzących w obszarze nauki (np. zmiany dotyczące instytuty badawcze) oraz szkolnictwa wyższego, nadal mamy do czynienia z ich marginalnym udziałem (np. w wysokości 7-8% w finansach rolniczych instytutów badawczych) w finansach tych instytucji.

Inne

W roku 2018 r nastąpią zmiany organizacyjne wynikające z nowej ustawy Prawo Wodne. Prawa właścicielskie w stosunku do wód publicznych stanowiących własność skarbu państwa będą wykonywać: agencja Wody Polskie, Minister właściwy ds. gospodarki morskiej, Minister właściwy ds. żeglugi śródlądowej, Minister ds. środowiska. Wymaga to

zagwarantowania w ustawie budżetowej odpowiednich środków finansowych. Zwracamy uwagę że projekt ustawy budżetowej nie zawiera planu finansowego Wód Polskich, który powinien być odpowiednio wcześniej skonsultowany.

Prezydium Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność” za uzasadnione uznaje zwiększenie wynagrodzeń w sądownictwie powszechnym mając na uwadze występujące niedobory etatowe w stosunku do stale przyrastającego zakresu zadań orzeczniczych we wszystkich grupach pracowniczych. Brak odpowiedniego systemowego wzrostu wynagrodzeń nie sprzyja utrzymaniu doświadczonej kadry.

Prezydium Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność” zwraca uwagę, że pracownicy doświadczeni i odpowiednio merytorycznie przygotowani znacznie lepiej i szybciej radzą sobie w sytuacjach kryzysowych, które w sądzie są na porządku dziennym. Zachowanie w sądach stabilności kadr jest czynnikiem niezmiernie ważnym z powodu specyfiki przygotowania stażysty do docelowej pracy w sądzie w charakterze urzędnika sądowego. Zapewnienie bezpieczeństwa danych wrażliwych oraz zapewnienia terminowego i prawidłowego wykonywania zadań w obszarze związanym ze sferą orzeczniczą (asystenci sędziego, sekretariaty wydziałów) oraz administracyjno-terminową warunkowane jest wiedzą i doświadczeniem pracowników na określonych odcinkach pracy zarówno bezpośrednio związanych ze sferą orzeczniczą (asystenci sędziego, sekretariaty wydziałów), jak i administracyjno –obsługową.

Prezydium Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność” postuluje przeprowadzenie dyskusji na temat mierników budżetu zadaniowego oraz sposobu ich monitorowania na posiedzeniu Zespołu problemowego RDS ds. budżetu, wynagrodzeń i spraw socjalnych

Warszawa, 20 września 2017 r.

Prezydium KK

NSZZ „Solidarność”

SEKRETARZ
KK NSZZ „Solidarność”

Ewa Zydorek